

เลขที่.....

แบบรายงานการเข้าร่วมประชุม/ อบรม/สัมมนา/ ศึกษาดูงาน

 รายบุคคล กลุ่มบุคคล

ชื่อ - นามสกุล : นางปภาดา น้อยคำยาง

ตำแหน่ง : บรรณารักษ์ชำนาญการ

สังกัดฝ่าย / หน่วยงาน : ฝ่ายบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศ

ชื่อหลักสูตร	การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง แผนการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย
วัน/เดือน/ปี	10-12 กันยายน 2563
สถานที่จัด	โรงแรมพูลแมน จี พัทยา จังหวัดชลบุรี
หน่วยงานผู้จัด	สำนักงานบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ค่าใช้จ่าย	☒ ไม่มี ☐ มี จำนวน บาท เบิกจ่ายจากงบประมาณ ☐ แผ่นดิน ☐ เงินรายได้ ☐ งบอื่นๆ (ระบุ)
ใบเกียรติบัตร/วุฒิบัตร	☐ ได้รับ ☐ ไม่ได้รับ เนื่องจาก..... ☒ ไม่มี

สรุปสาระสำคัญ

การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “แผนการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย” ณ ห้องประชุม 18A อาคาร อุดมศึกษา 2 สป.อว. ถนนศรีอยุธยา และโรงแรมพูลแมน จี พัทยา เพื่อเป็นการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทยที่เริ่มต้นจากความร่วมมือตามโครงการพัฒนาระบบห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค (Pulinet) และโครงการพัฒนาระบบห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลาง (Thailinet) ซึ่งมาจากความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2543 จนถึงปัจจุบัน โครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย ได้สร้างความร่วมมือเครือข่ายห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสถาบันการศึกษาสังกัดกระทรวงอื่น จำนวน 188 แห่ง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาผลงานวิจัย นวัตกรรม และบริการสืบค้นคลังความรู้ โดยเป็นดำเนินโครงการภายใต้การกำกับและเสนอแนะของคณะกรรมการโครงการฯ ในการพัฒนา และส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมหลักคือ

1. โครงการบอกรับฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการสืบค้น (Reference Database : RD)
2. โครงการห้องสมุดอัตโนมัติสำหรับสถาบันการศึกษา (Automation Library : AutoLIB)
3. โครงการฐานข้อมูลสหบรรณานุกรม (Union Catalog : UC)
4. โครงการจัดเก็บเอกสารฉบับเต็มในรูปอิเล็กทรอนิกส์ (Thai Digital Collection : TDC)

เพื่อให้การพัฒนาเครือข่ายห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ตามโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย มีความสอดคล้องตามแผนปฏิบัติราชการ 3 ปี (พ.ศ. 2563 – 2565) และแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม การจัดการประชุมในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักคือ

1. เพื่อพัฒนาความร่วมมือและต่อยอดแนวความคิดการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย
2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบทิศทางการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย
3. เพื่อให้เกิดการระดมความคิดเห็นในการจัดทำแผนการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย
4. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาระบบห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

ในการประชุมได้เรียนเชิญรองศาสตราจารย์ ดร. บัณฑิต ทิพากร รองอธิการบดีอาวุโสฝ่ายวิชาการ (สังกัดภาควิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มาบรรยายทิศทางการพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการศึกษาไทย และเชิญผู้อำนวยการห้องสมุด ที่เป็นห้องสมุดตัวแทน ได้แก่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุด

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตัวแทนเครือข่าย PULINET เข้ามารับฟังและเสนอแนวทางเพื่อการพัฒนาโครงการของเครือข่าย ThaiLIS ด้วย

การบรรยายของ วิทยากร รองศาสตราจารย์ ดร. บัณฑิต ทิพากร ท่านได้ให้แนวคิดเพื่อการพัฒนา ในประเด็นสำคัญ ดังนี้ การอุดมศึกษาไทยจะไปในทิศทางใด โครงการ 4 โครงการภายใต้เครือข่าย ThaiLIS ที่ทำอยู่จำเป็นจะต้องมีอยู่หรือไม่ ถ้ามีจะปรับเปลี่ยนไปอย่างไรบ้าง เนื่องจาก บริบททางการศึกษาเปลี่ยนไป ผู้คนอ่านหนังสือน้อยลง ใช้ห้องสมุดน้อยลง และการเผยแพร่ผลงานบางสาขา เช่น Computer Science นักวิจัยเจ้าของผลงานจะไม่ส่งผลงานไปยังวารสาร ฐานข้อมูล เนื่องจากมีความล่าช้า ในกระบวนการการเผยแพร่ในฐานข้อมูล ทำให้เนื้อหาที่จะเผยแพร่นั้นล้าสมัย บริษัทเจ้าของฐานข้อมูลจึงต้องคิดเพิ่มมูลค่าให้กับฐานข้อมูล โดยการเน้นในเรื่องอื่น ๆ เช่น H-index (คือ ดัชนีที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อพยายามวัดทั้งผลิตภาพ (Productivity) หรือเชิงปริมาณ และผลกระทบ (Impact) หรือเชิงคุณภาพ ของผลงานของนักวิจัย สถาบัน หรือประเทศ คือ จำนวนผลงานตีพิมพ์ (Number of Publications) และจำนวนการอ้างอิงผลงานดังกล่าว (Citations) สำหรับห้องสมุดจะเพิ่มมูลค่าการบริการให้ผู้ใช้ได้อย่างไร การบริการ ถ้าห้องสมุดไม่มี Physical เราจะบริการอย่างไร เราจะจัดการ Content ที่มีอยู่อย่างไร ปัจจุบันมี Open Access เพิ่มมากขึ้น สามารถช่วยผ่อนภาระของห้องสมุดได้ ต่อไปการบอกรับฐานข้อมูลออนไลน์ ไม่จำเป็นต้องบอกรับฐานข้อมูลเป็นจำนวนมาก ในยุคก่อนมี Indexing Database ใช้ในการค้นหาบทความภาษาไทย แต่ปัจจุบันไม่มีแล้ว ก็ต้องกลับมาคิดทบทวนกันใหม่ว่าจะทำอย่างไร ภารกิจของห้องสมุดเปลี่ยนจากตัวเล่ม มาเป็น Digital Collection เป็น Digital Service เป็น Open Library ดังนั้น ต้องคิดถึง Platform มารองรับในเรื่องต่างๆ การสร้าง Community Research Scholarly เราจะต้องคิดบริการที่เรามีอยู่ หรือคิดสร้างบริการใหม่ๆ ให้ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ยุคนี้ได้หรือไม่ โครงการ ThaiLIS จะคิดสร้างบริการตรงนี้ได้หรือไม่

การบริหารทรัพยากรบุคคล จะต้องปรับทักษะของบุคลากรของห้องสมุดใหม่ทั้งหมด เนื่องจากทักษะที่มีอยู่เดิมไม่เพียงพอต่อการ เปลี่ยนแปลงไปของสภาพสังคมและเทคโนโลยียุคนี้และอนาคต ภารกิจหน้าที่ห้องสมุดคือ จัดหา จัดการ ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้ บริการ สำหรับคนทุกคน การบริการของห้องสมุดจะต้องให้ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ (For All) อย่าจำกัดบริการเฉพาะอาจารย์ นิสิต บุคลากรปัจจุบันของมหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่ควรรวมถึง ศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ห้องสมุดสามารถจะช่วยเหลือ สนับสนุนอะไร ให้เขาได้บ้าง และรวมถึง นักเรียน และประชาชนทั้งหมดด้วย

การเรียนการสอนปัจจุบันมีการเปิดหลักสูตรแบบไม่จำกัดผู้เรียน ไม่จำกัดจำนวนผู้เรียน การอุดมศึกษาเปลี่ยนไปแล้ว ห้องสมุด จะจัดเก็บ Collection เหล่านี้อย่างไร การเก็บรักษาไม่ใช่เพียงแค่เก็บความรู้มาสะสมอีกต่อไป ห้องสมุดในอนาคต ไม่ใช่เป็นสภาพแบบ นั้น ภารกิจห้องสมุดเป็นเหมือนเดิมแต่รูปแบบจะเปลี่ยนไปทั้งหมด เราต้องรวบรวมสารสนเทศ แล้วถ่ายทอดสารสนเทศไปเป็นความรู้ การจัดการความรู้จะต้องมีผู้ Generate ไปสู่ผู้ใช้และออกไปสู่การปฏิบัติ ห้องสมุดมีการจัดเก็บข้อมูลเหล่านี้ได้อย่างไร วันนี้ห้องสมุดจะต้องมองในเรื่อง Digitalization → Digital Transformation

บทบาทบรรณารักษ์

สารสนเทศมีมากมาย มีทั้งสารสนเทศปลอม ข่าวปลอม (Fake Information) บทบาทบรรณารักษ์ จะต้องช่วยให้ผู้ใช้มีทักษะเหล่านี้ สอนหรือแนะนำให้เขาจะพิจารณาอย่างไรว่าข้อมูลหรือข่าวใดปลอม ซึ่งบรรณารักษ์เป็นผู้ที่เข้าใจในประเด็นเหล่านี้มากที่สุด และสามารถช่วยให้ผู้คนที่มีความรู้สารสนเทศมากที่สุด บรรณารักษ์ทำหน้าที่เป็น Learning Facilitator ทำหน้าที่สอนทักษะการรู้สารสนเทศ (Information Literacy) และ Digital Literacy เพื่อลดปัญหาที่สังคมเผชิญ อยู่ในความเป็นจริงเราจะดูได้อย่างไรว่าเป็น ข้อมูลปลอม อาจจะขอให้เป็นผู้ที่สมเหตุสมผลกับผู้ใช้

ปัจจุบันบรรณารักษ์ได้สูญเสียอะไรบางอย่าง เช่น เราต้องการความเร็วในการ Catalog ต้องการงานให้ได้ปริมาณมากๆ จึงไป Copy Catalog ของห้องสมุดอื่นๆ ทำให้บรรณารักษ์ลดความเชี่ยวชาญในการเป็นผู้วิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งการทำ Digital Platform แล้วใช้ความเชี่ยวชาญของบรรณารักษ์

การสร้างสภาพแวดล้อม

ห้องสมุดเราจะจัดสภาพแวดล้อมอย่างไร ให้คนแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันได้ เราจะต้องจัดให้มี Learning Space ซึ่งไม่เพียงแต่ให้มี WiFi เร็วแรง มีอุณหภูมิเย็นๆ มีบรรยากาศน่าเข้ามาใช้เท่านั้น แต่ห้องสมุดจะต้องคิดไปถึงว่า ผู้ใช้จะได้รับประสบการณ์ดีๆ ได้รับข้อมูลความรู้กลับไปด้วย ดังนั้น เป็นโจทย์ของบรรณารักษ์ที่จะต้องคิดว่าจะต้องมีการ Feed information อย่างไรให้ผู้ใช่ บรรณารักษ์จะต้องคิดสร้างบริการเหล่านี้ให้เกิดขึ้นด้วย

การเรียนรู้ของผู้เรียน

ห้องสมุดจะต้องคำนึงถึงผู้ใช้ว่าเขามีความต้องการที่หลากหลายแตกต่างกันไป ตั้งแต่เด็กไปจนถึงผู้สูงอายุ การสร้าง Digital Platform ควรจะสร้างอย่างไร จะใช้ประโยชน์จาก 5G อย่างไร เพื่อให้บริการทุกสื่อได้ (Serve all types media) จะใช้คลาวด์ที่อื่นหรือจะลงทุนคลาวด์เอง สิ่งที่เราจะต้องทำ จะให้ผู้ใช้เป็นผู้บอกเราเอง หรือหาวิธีการจากผู้อื่น เราทำเองไม่ไหว ทำอะไรเพื่อเก็บสะสม การบริการทำให้วงจรของสารสนเทศหมุนไปได้ ความรู้ไม่ได้เกิดจากเครื่องคอมพิวเตอร์ แต่มันเกิดจากคนมาเรียน การเรียนรู้อย่างเดียวไม่พอ อ่านแล้วจำไม่พอ เอาไปใช้งานต่อได้อย่างไร สร้างคุณค่าให้สังคมอย่างไร ผู้เรียนจะต้องสร้างความเปลี่ยนแปลงให้ได้ ผลลัพธ์ที่ได้จะต้องยั่งยืน

Open Library

ห้องสมุดจะสร้างการบริการอย่างไรให้ผู้ใ้รู้มากกว่า การค้นหาสารสนเทศพบ ห้องสมุดมีกิจกรรมให้เขาได้แลกเปลี่ยนความรู้หรือไม่ หากต้องการให้เด็กเกิดการเรียนรู้ หรือการสอนของอาจารย์สอนได้ดีขึ้น ห้องสมุดจะจัดหาทรัพยากรแบบไหนที่อาจารย์อยากอ่าน การศึกษาปัจจุบันอยู่ในยุค Disruption Era การเรียนรู้ไม่มีวันสิ้นสุด เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต การออกแบบบริการของห้องสมุดสำหรับนิสิต นักศึกษา ที่เรียนจบไปแล้ว ห้องสมุดจะจัดบริการให้เขาอย่างไร บรรณารักษ์จะปรับตัวอย่างไร ห้องสมุดควรเปลี่ยนแผนผังองค์กรอย่างไร เพื่อสามารถเปลี่ยนหน้าที่การทำงานได้ทันทีเมื่อมีการ Disruptive ภารกิจของห้องสมุดจะยาวนาน การศึกษาต้องการให้บัณฑิตเป็นใคร มีบุคลิกลักษณะอย่างไร แทนที่จะทำให้ผู้เรียนมีเพียงปัญญาเพียงอย่างเดียว บทบาทห้องสมุดจะสนับสนุนในประเด็นเหล่านี้ได้อย่างไร เรากำลังจะติดอาวุธที่เป็นความสามารถให้ผู้เรียนให้เขามีติดตัวไปตลอดชีวิต ไม่ใช่ให้เขามีแต่ความรู้ เพราะปัจจุบันความรู้สามารถหาได้ง่าย

การจัดหมวดหมู่หนังสือห้องสมุด อนาคตจะต้องเปลี่ยนเพราะสารสนเทศมีการ Cross Disciplines บรรณารักษ์สามารถเป็น Data Scientist จะต้องใช้สมองทั้ง 2 ส่วน เพื่อมาจัดการกับข้อมูลที่มีหลากหลาย นำมาหมวดปมเข้าด้วยกัน และมุมหนึ่งของบรรณารักษ์ ต้องสามารถตีความของสถิติได้

ฝากไว้ให้คิด “ห้องสมุดจะปรับเปลี่ยนตัวเอง หรือ ให้บุคคลภายนอกมาเปลี่ยนเรา”

